

XXV JORNADES CIENTÍFIQUES

Epidemiologia ambiental al Camp de Tarragona

Organitzat i dirigit per:

Mare Terra Fundació Mediterrània
Mediterrània Centre d'Iniciatives Ecològiques
Universitat Rovira i Virgili

Índex

	Pàgina
RESUM.....	3
PROGRAMACIÓ DE LES JORNADES.....	4
PRESENTACIÓ.....	5
JUSTIFICACIÓ.....	6
ACTE D'INAGURACIÓ.....	7
1ª PONÈNCIA.....	8
2ª PONÈNCIA.....	9
3ª PONÈNCIA.....	10
4ª PONÈNCIA.....	11
5ª PONÈNCIA.....	12
6ª PONÈNCIA.....	13
7ª PONÈNCIA.....	14
8ª PONÈNCIA.....	15
9ª PONÈNCIA.....	16
CLAUSURA I ENTREGA DE DIPLOMES.....	17
ANNEXOS.....	18

Memoria XXV Jornades Científiques: Epidemiologia ambiental al Camp de Tarragona

- **Data:**

16 de novembre de 2017

- **Lloc:**

Sala d'actes de l'Autoritat Portuària de Tarragona

- **Coordinació i organització:**

Equips tècnics de: Mediterrània Centre d'Iniciatives Ecològiques i Mare Terra Fundació Mediterrània.

Universitat Rovira i Virgili.

- **Direcció del curs:**

Dr. Francesc Borrull, Catedràtic en Química Analítica de la URV i Coordinador del Grup de Recerca en Cromatografia i Aplicacions Mediambientals

Ángel Juárez Almendros, President de Mare Terra Fundació Mediterrània i Mediterrània Centre d'Iniciatives Ecològiques

- **Assistents:**

Més de noranta participants, entre els quals estudiants de diversos centres educatius (majoritàriament de l'Institut Cal·lípolis), professors i personal docent, responsables i directius de departaments de medi ambient i persones a títol individual.

- **Observacions:**

Preu del curs: 25 euros (gratuït per als estudiants i per a persones en situació de desocupació).

Programa del curs

Horari

9.00h Registre d'assistents i lliurament del material

9.30h Inauguració del curs

10.00h Ponència: *Introducció a l'epidemiologia ambiental*

10.30h Ponència: *La salut de la població del Camp de Tarragona*

11.45h Ponència: *Seguretat i risc de la producció de fruits secs i olivicultura*

12.15h Ponència: *Seguretat alimentària i producció animal*

12.45h Ponència: *Contaminants naturals i de neoformació en els productes alimentaris*

13.15h Ponència: *Seguretat alimentària associada al consum de productes del mar. Controls oficials i investigació*

15.00h Ponència: *La contaminació acústica i atmosfèrica en l'àmbit municipal*

15.45h Ponència: *Control i vigilància de la salut: Empresa saludable*

16.30h Ponència: *El model de consum, punt de partida de la salut, contaminació i generació de residus*

Presentació

Les Jornades Científiques ja han arribat al quart de segle de vida. La sala d'actes de l'Autoritat Portuària de Tarragona va acollir la vint-i-cinquena edició d'aquest esdeveniment que organitza Mare Terra Fundació Mediterrània amb la col·laboració de la Universitat Rovira i Virgili. Les Jornades Científiques han comptat amb un gran seguiment un any més, ja que la sala es va omplir de gom a gom, principalment d'estudiants que estan fent el cicle formatiu de grau superior de Salut ambiental. L'èxit de públic és un dels grans actius d'aquest curs, ja que al cap i a la fi el que interessa és que el major nombre possible de persones puguin aprendre d'allò que expliquen els ponents.

La temàtica principal ha estat l'epidemiologia ambiental, la disciplina que estudia els efectes de la contaminació sobre la salut de les persones. Els deu ponents que han participat han estat Eduardo Mieza i Carlos Guzmán (Mare Terra Fundació Mediterrània), Enric Rovira (Agència de la Salut Pública de Catalunya), Mercè Rovira, Enric Esteve, Massimo Castelari i Jorge Diogene (Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària –IRTA-), Ramon Nadal (Assessoria Jurídica Ambiental Nadal Navarro Associats), Maria Mercè Martínez (Associació Empresarial Química de Tarragona – AEQT-) i Armengol Grau (Servei d'Incineració de Residus Urbans, S.A. –SIRUSA-). El professor de la URV Francesc Borrull ha sigut el director del curs.

Com és habitual, la inauguració i la cloenda de les Jornades han comptat amb la participació de diverses autoritats, com el president del Port de Tarragona, Josep Andreu, o la tinenta d'alcalde de l'Ajuntament de Tarragona, Elvira Ferrando, entre d'altres. Tots ells han felicitat Mediterrània i la URV pels 25 anys de l'esdeveniment i s'han mostrat convençuts que se celebraran moltes més edicions.

Justificació

Des de fa més de 40 anys, al Camp de Tarragona es troba ubicat el complex industrial més important de l'Estat Espanyol. La zona està caracteritzada per la presència de dues grans urbs, Tarragona i Reus, amb una densitat de trànsit de vehicles força notable, i per la presència d'altres activitats, com el Port de Tarragona i l'Aeroport de Reus. A més, cal denotar la presència d'un turisme molt estacional però massificat, i especialment centrat en les poblacions de Salou, Cambrils i, en menor mesura, Vilaseca.

D'uns anys ençà, la preocupació i la controvèrsia envers el potencial impacte ambiental que aquest conglomerat d'activitats (industrials, trànsit, turisme, etc.) podria ocasionar sobre la salut de la població s'ha incrementat notòriament. Des de fa més de 30 anys, diverses entitats del territori han realitzat estudis per avaluar la qualitat de l'aire al Camp de Tarragona. Malauradament, aquests estudis no se centren en fer una diagnosi real de l'estat de salut de la població, que pot estar exposada a molts contaminants ambientals, sinó en intentar identificar-los i quantificar les seves concentracions en aire, o bé quantificar de manera indirecta els riscos derivats de l'exposició a aquests contaminants.

Malgrat l'existència d'una base de dades força extensiva sobre els nivells de contaminació i les tasques que ja s'estan realitzant des de diferents organismes, com per exemple de l'Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili a través de l'Observatori de Salut i Medi ambient del Camp de Tarragona o la Fundació Lliga Investigació i Prevenció del càncer o des de l'Agència de Salut Pública del CatSalut, a hores d'ara no s'ha dut a terme cap estudi transversal basat en un sistema de vigilància i seguiment de l'impacte ambiental en la salut de les persones que permeti determinar l'impacte real que tot aquest conjunt d'activitats pot estar tenint sobre la salut de la població resident al Camp de Tarragona.

Acte d'inauguració

L'acte d'inauguració va comptar amb la presència del president de Mare Terra Fundació Mediterrània i Mediterrània-CIE, Ángel Juárez; la Consellera de Comerç, Relacions Institucionals i Universitats, Elvira Ferrando; el Director General l'Autoritat Portuària de Tarragona, Juan Ignacio García, i el catedràtic en Química analítica de la URV i codirector de les Jornades, Francesc Borrull.

Els quatre representants van tenir un petit torn de paraula que van aprofitar per agrair la presència de tots els assistents i encoratjar-los a aprendre i gaudir el màxim possible del curs. Tots van fer referència al prestigi que les Jornades Científiques han aconseguit després de vint-i-cinc anys consecutius celebrant-se.

Cal destacar que el president de Mediterrània, Ángel Juárez, ha aprofitat la seva intervenció per reivindicar la necessitat que es dugui a terme “d’una vegada per totes” un estudi epidemiològic al Camp de Tarragona. Juárez ha recordat que el consistori tarragoní va aprovar una moció per majoria absoluta en què s’instava totes les administracions responsables a posar en marxa aquest estudi. També ha afirmat que “fa més de dues dècades que el demanem, i ara sí que no valen excuses. Confiem que l’èxit d’aquest curs serveixi perquè totes les administracions i empreses es posin les piles i l’estudi epidemiològic s’enceti el més aviat possible”.

1ª ponència. Eduardo Mieza i Carlos Guzmán. “Introducció a l’epidemiologia ambiental”.

Eduardo Mieza i Carlos Guzman són tècnics de medi ambient de Mare Terra Fundació Mediterrània. Els dos són llicenciats en Ciències Ambientals per la Universitat Autònoma de Barcelona i tenen el màster en Ecologia terrestre i gestió de la biodiversitat, realitzat a la mateixa universitat.

Els dos tècnics van contextualitzar el tema de les jornades, explicant en que consisteix l’epidemiologia ambiental i els factors ambientals que poden afectar a la salut de les persones. També van relatar la reivindicació que porta realitzant Mediterrània, des de fa dècades, per aconseguir la elaboració de l’estudi epidemiològic al Camp de Tarragona.

2ª ponència. Enric Rovira. “La salut de la població del Camp de Tarragona”.

Enric Rovira és metge especialista en medicina preventiva i salut pública. Des del 1992 ha estat estudiant la salut de la població de les comarques tarragonines a la Unitat de Planificació de la Regió Sanitària del Camp de Tarragona. Des del 2006, a l'Agència de Salut Pública de Catalunya, ha estat estudiant amb més detall la salut i el risc per la salut associat a la contaminació atmosfèrica de la població de la comarca del Tarragonès.

L'Enric va explicar a la seva ponència la situació a la que es troba el Camp de Tarragona, a quins riscos està exposada la zona a la que ens trobem i en quin nivell de contaminació ens trobem. També va explicar les principals causes de càrrega de malaltia de la població tant del Camp de Tarragona com de Catalunya en general, per últim va realitzar una diagnosi de l'estat de salut de la població.

3ª ponència. Mercè Rovira. “Seguretat i risc de la producció de fruits secs i olivicultura”.

Mercè Rovira és investigadora de l'IRTA des del 1985. És experta en material vegetal de fruita seca i especialitzada en temes de biologia floral. Ha treballat en diferents projectes tant a nivell espanyol com europeu i internacional. Imparteix nombroses conferències destinades a tècnics i agricultors del sector de la fruita seca.

En aquesta ponència, la Mercè va explicar que és la fruita seca i en quin estat es troba la producció d'aquests aliments. També va explicar quines micotoxines es troben en aquest tipus de cultiu, els agents que produeixen aquestes micotoxines i com podem evitar aquests contaminants. Per últim, va explicar la situació dels cultius de fruita seca a Catalunya i a la resta del món.

4ª ponència. Enric Esteve. “Seguretat alimentària i producció animal”.

Enric Esteve és llicenciat en farmàcia per la Universitat de Barcelona. Té un màster i és doctor en Nutrició animal per la Universitat de Cornell (Estats Units). Treballa a l'IRTA des del 1988 com investigador del Programa de Nutrició Animal, del qual actualment és el cap del programa. Ha dirigit 8 tesis doctorals, i ha coordinat projectes de recerca espanyols i europeus i nombrosos contractes de recerca amb empreses del sector. També cal dir que és editor de la Secció de Nutrició i Metabolisme de la Revista ‘Poultry Science’ que és la més important dins l'àmbit avícola.

L'Enric va explicar la seguretat alimentària en els pollastres. Els aliments que necessita, els tipus de contaminants als quals estan exposats i la política alimentària per establir criteris de seguretat per protegir i promoure la salut del consumidor. Per últim, va relatar com es controlen elements de la cadena alimentària: “de la granja a la taula”.

5ª ponència. Massimo Castellari. *“Contaminants naturals i de neoformació en els productes alimentaris”*.

Massimo Castellari és doctor en Biotecnologia dels Aliments per la Universitat de Bolonya (Itàlia). És investigador a l'IRTA, concretament al centre de Monells (Girona) en el Programa de Seguretat Alimentària. Ha publicat més de 60 articles científics en revistes internacionals i compta amb una àmplia experiència en tècniques de mostreig i anàlisis d'aliments i pinsos. Ha estat investigador principal de projectes d'investigació nacionals i europeus relacionats amb la qualitat i la seguretat dels aliments, i també ha col·laborat amb l'Agència Europea de Seguretat Alimentària.

En aquesta ponència es parlava dels diferents contaminants que existeix a nivell alimentari i dels nous contaminants que fins ara no s'havien estudiat. En Massimo explicava l'avaluació dels nivells d'alcaloides i micotoxines presents en els aliments comercialitzats a Europa.

6ª ponència. Jorge Diogene. “Seguretat alimentària associada al consum de productes del mar. Controls oficials i investigació”.

Jorge Diogene és llicenciat en biologia per la Universitat de Barcelona i està doctorat en toxicologia per la Universitat de Paris Diderot. A l'IRTA és el responsable del subprograma de Seguiment del Medi Marí on realitzen diferents projectes, principalment, en relació a la seguretat alimentària. També realitzen a Catalunya el programa de seguiment de la qualitat de les aigües a les zones de producció de mol·luscs per garantir la seva salubritat.

En Jorge va parlar sobre els aliments marins i la contaminació associada a aquests, a la seva ponència parlava sobre els tres contaminants ambientals més rellevants del medi marí relacionats amb l'alimentació, que són les microalgues tòxiques i toxines, els contaminants químics i la contaminació microbiològica. També va explicar el programa de seguiment de la zona de producció de mol·luscs a Catalunya i sobre la recerca que el seu departament realitza sobre les toxines marines emergents.

7ª ponència. Ramón Nadal. “La contaminació acústica i atmosfèrica en l'àmbit municipal”.

Ramón Nadal és llicenciat en dret per la Universitat Rovira i Virgili i ha cursat el Màster de Dret Ambiental a la mateixa Universitat on va començar a adquirir competències en l'àmbit del dret ambiental i en l'àmbit del dret urbanístic. L'any 2014 va crear junt amb una companya l'assessoria jurídica ambiental Nadal i Navarro associats en aquesta matèria. Actualment ofereix servei extern a les administracions públiques amb l'ànim de poder donar cobertura en matèries d'urbanisme i medi ambient.

La ponència d'en Ramón va tractar sobre l'àmbit jurídic al qual està establerta la contaminació atmosfèrica i la contaminació acústica. Explicava les diferents lleis que existeixen a nivell mundial, estatal i local en matèria de medi ambient. A continuació, va exposar diferents casos, que ell mateix havia portat com advocat, sobre persones que estaven exposades a diferents tipus de contaminació.

8ª ponència. Maria Mercè Martínez. “Control i vigilància de la salut: Empresa saludable”.

Maria Mercè Martínez és llicenciada en Medicina i Cirurgia per la Universitat de Barcelona l'any 1985. Titulada en Metge Especialista en Medicina del Treball l'any 1993 per la mateixa universitat. És tècnica en Superior d' Higiene i d'Ergonomia i Psicosociologia Aplicada, per la Universitat Rovira i Virgili, l'any 2000. En quan a la seva trajectòria laboral, la Maria Mercè treballa, des de que va finalitzar els seus estudis de medicina a l'Hospital Universitari Joan XXIII, primer a Medicina interna i després a Traumatologia. Des del 1997 treballa com a metge sent la responsable de la vigilància de la salut i promoció de la salut a Dow Chemical Iberica.

Aquesta ponència tractava sobre la salut laboral. La Mercè explicava com gestiona l'empresa els accidents laborals, les malalties professionals, les contingències comunes, etc. A més, explicava la importància de tenir un pla de vigilància de la salut que permet garantir als treballadors la vigilància periòdica del seu estat de salut en funció dels riscos inherents al seu treball.

9ª ponència. Armengol Grau. “El model de consum, punt de partida de la salut, contaminació i generació de residus”.

Armengol Grau és llicenciat en química per la Universitat de Barcelona, i compta amb un MBA per ESADE. Ha treballat en diversitat de projectes, des de la promoció fins a l'operació, en l'àmbit dels residus i de les energies renovables. Actualment és el Gerent de SIRUSA, una planta que l'any passat celebrava els 25 anys de funcionament i ara ha d'abordar unes actualitzacions importants en els proper anys, i estratègiques per al territori.

En aquesta ponència es va parlar sobre la importància que té separar els residus per evitar contaminar l'atmosfera. A Tarragona els residus de la fracció resta s'incineren i, malgrat l'aprofitament energètic i la gran feina que realitza SIRUSA per extreure els mínims gasos nocius possibles, sempre existeix un escapament de gasos que provoca un petit augment de la contaminació atmosfèrica. L'Armengol també va parlar sobre els nous reptes que empenirà SIRUSA per tal de ser un model de gestió de residus exemplar.

Clausura i entrega de diplomes

A l'acte de cloenda hi van participar el president de Mare Terra Fundació Mediterrània i Mediterrània-CIE, Ángel Juárez, el president de l'Autoritat Portuària de Tarragona, Josep Andreu, la tinenta d'alcalde de Comerç, Relacions ciutadanes i Universitats de l'Ajuntament de Tarragona, Elvira Ferrando, i el catedràtic en Química Analítica de la URV i codirector de les Jornades, Francesc Borrull.

Tots ells van fer una petita valoració de com havia anat el curs, i es van congratular per l'èxit, un any més, de l'esdeveniment impulsat per Mediterrània. També van agrair la presència del públic assistent que no va faltar a cap dels actes programats. Ángel Juárez va remarcar la importància que té haver celebrat el 25è aniversari de les Jornades i va recalcar que és un pas més en la lluita per a que es dugui a terme l'estudi epidemiològic. Com és habitual, per posar el punt i final es va fer el tradicional lliurament de diplomes a tots els assistents.

Annex 1. Díptic.

INSCRIPCIÓ:

25€ (gratuït per a estudiants i aturats)

Enviar un correu electrònic a: educa@mare-terra.org amb les següents dades:

- Nom i cognoms
- DNI
- Adreça
- C.P.
- Província
- Telèfon
- Correu electrònic
- Formació i ocupació
- Nom de l'entitat/empresa

Ingrés inscripció al compte **ES12 2100 0195 8702 0015 9913 (CAIXABANK)**.

Cal fer constar el nom i cognoms de l'interessat al resguard de l'ingrés i fer-nos arribar una còpia.

Per més informació, truca'ns al 977 551 300 o visita'ns al C/Francolí, 56-58, 43006 - Tarragona

XXV JORNADES CIENTÍFIQUES

EPIDEMIOLOGIA AMBIENTAL AL CAMP DE TARRAGONA

16 de Novembre del 2017

Sala d'actes de l'Autoritat Portuària de Tarragona

INSCRIPCIONS OBERTES FINS EL 13 DE NOVEMBRE

Coordinació i organització: **Equip tècnic de MARE TERRA FUNDACIÓ MEDITERRÀNIA**

Director del curs: **Dr. Francesc Borrull** - Catedràtic en Química Analítica de la URV i Coordinador del Grup de Recerca en Cromatografia i Aplicacions Mediambientals.

Organitza:

Col·labora:

9.00h Registre d'assistents i lliurament de material.

9.30h Inauguració del curs, a càrrec de:

Sra. Elvira Ferrando, Consellera de Comerç, Relacions Institucionals i Universitats.

Sr. Ramón Ignacio García, Director General de l'Autoritat Portuària.

Dr. Francesc Borrull, Catedràtic en Química Analítica de la URV i Coordinador del Grup de Recerca en Cromatografia i Aplicacions Mediambientals

Sr. Àngel Juárez, President de Mare Terra Fundació Mediterrània.

10.00h 'Introducció a l'epidemiologia ambiental'.

Sr. Eduardo Mieza i Sr. Carlos Guzmán, tècnics ambientals - Mare Terra Fundació Mediterrània.

10.20h 'La salut de la població del Camp de Tarragona'.

Sr. Enric Rovira, epidemiòleg - Agència de Salut Pública de Catalunya. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

11.15h Pausa-cafè

11.45h 'Seguretat i risc de la producció de fruits secs i olivicultura'.

Dra. Mercè Rovira, investigadora - Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA).

12.15h 'Seguretat alimentària i producció animal'.

Dr. Enric Esteve, investigador - Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA).

12.45h 'Contaminants naturals i de neoformació en els productes alimentaris'.

Dr. Massimo Castelari, investigador - Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA).

13.15h 'Seguretat alimentària associada al consum de productes del mar. Controls oficials i investigació'.

Dr. Jorge Diogene, investigador - Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA).

13.45h Dinar

15.00h 'La contaminació acústica i atmosfèrica en l'àmbit municipal'.

Sr. Ramon Nadal, assessor jurídic - Assessoria Jurídica Ambiental Nadal Navarro Associats.

15.45h 'Control i vigilància de la salut: Empresa saludable'.

Dra. Maria Mercè Martínez, metgessa DOW Chemical - l'Associació Empresarial Química de Tarragona (AEQT).

16.30h 'El model de consum, punt de partida de la salut, contaminació i generació de residus'.

Sr. Armengol Grau, Director Gerent - Servei d'Incineració de Residus Urbans, S.A. (SIRUSA).

17.15h Clausura i entrega de diplomes.

Sr. Josep F. Ballesteros, Il·lm. Alcalde de Tarragona.

Sr. Josep Andreu, President de l'Autoritat Portuària de Tarragona.

Dr. Francesc Borrull, Catedràtic en Química Analítica de la URV i Coordinador del Grup de Recerca en Cromatografia i Aplicacions Mediambientals.

Sr. Àngel Juárez, President de Mare Terra Fundació Mediterrània.

*l'organització avisa que la programació podria veure's modificada per circumstàncies excepcionals.

XXV JORNADES CIENTÍFIQUES

EPIDEMIOLOGIA AMBIENTAL

AL CAMP DE TARRAGONA

16 de Novembre del 2017

Sala d'actes de l'Autoritat Portuària de Tarragona

Inscripcions al 977 551 300 / educa@mare-terra.org

PONENTS

Sr. Eduardo Mieza (Mare Terra Fundació Mediterrània)	Dr. Enric Esteve (IRTA)
Sr. Carlos Guzmán (Mare Terra Fundació Mediterrània)	Dr. Massimo Castelari (IRTA)
Sr. Enric Rovira (Agència Salut Pública de Catalunya)	Dr. Jorge Diogene (IRTA)
Dra. Mercè Rovira (IRTA)	Sr. Ramón Nadal (Assessoria Jurídica Ambiental Nadal Navarro Associats)
	Dra. Mª Mercè Martínez (DOW Chemical - AEQT)
	Sr. Armengol Grau (SIRUSA)

Organitza:

Col·labora:

Annex 3. Clipping de premsa

Diari més

http://www.diarimes.com/noticies/tarragona/2017/11/13/les_jornades_cientifiques_mediterrania_celebraran_anys_parlant_sobre_epidemiologia_ambiental_28094_1091.html

Actual Tarragona

<http://actualtarragona.cat/xxv-jornades-cientifiques/>

Tarragona 21

<http://diaridigital.tarragona21.com/les-jornades-cientifiques-de-mediterrania-celebraran-el-seu-25e-aniversari-parlant-sobre-epidemiologia-ambiental/>

Diari la Ciutat

<http://laciutat.cat/jornades-cientifiques-mediterrania-commemoren-25-anys-vida>

Tarragona Radio

http://www.tarragonaradio.cat/noticia/lepidemiologia_ambiental_centra_les_xxv_jornades_cientifiques_de_mediterrania/51077

http://www.tarragonaradio.cat/contingut_programa/jornades_cientifiques_que_organitza_a_nualment_mare_terra_fundacio_mediterrania_amb_la_col_laboracio_de_la_urv/1/813/14568

Portal web Ciencias Ambientales España

<https://www.cienciasambientales.com/es/congresos-jornadas-medio-ambiente/epidemiologia-ambiental-en-el-camp-de-tarragona-urv-tarragona-14929>

Institut de Recerca Tecnoalimentària

http://www.irta.cat/ca-es/Resultats/ADA/pagines/jornades_epidemiologia_ambiental_tarragona.aspx

Blog Escola de Natura Francolí

<http://escolanaturafrancoli.blogspot.com.es/2017/10/xxv-jornades-cientifiques-epidemiologia.html>

Coordinadora d'entitats de Tarragona

<http://cetarragona.org/ca/inici/9-noticies/1304-una-desena-de-ponents-participaran-a-les-xxv-jornades-cient%C3%ADfiques-de-mediterr%C3%A0nia.html>

Web Mare Terra Fundació Mediterrània

<http://www.mare-terra.org/ca/noticias-mare-terra-cat/3237-les-jornades-cient%C3%ADfiques-de-mediterr%C3%A0nia-commemoren-els-seus-25-anys-de-vida-amb-un-gran-%C3%A8xit-de-p%C3%BAblic.html>

Web Institut Cal·lípolis

<http://www.institutcallipolis.cat/cat/noticies/item/573-cfsg-salut-ambiental-a-les-xxv-jornades-cientifiques-de-la-mediterrania>

Web SIURSA

<http://www.sirusa.es/noticias/46/1>